

УДК 37. 0
ББК 74. 00
И73

Ответственные редакторы:

И. И. Цыркун, доктор педагогических наук, профессор;
З. С. Курбыко, кандидат педагогических наук, доцент

Рецензенты:

кафедра педагогики и проблем развития образования БГУ (заведующая кафедрой кандидат педагогических наук *О. Л. Жук*);
В. Т. Кабуш, доктор педагогических наук, профессор кафедры педагогики АПО;

Редакционная коллегия:

П. Д. Кухарчик — ректор БГПУ, доктор технических наук, профессор, председатель оргкомитета;
А. И. Андарало — ректор ИПКиПК БГПУ, кандидат педагогических наук, доцент, сопредседатель оргкомитета;
И. И. Цыркун — заведующий кафедрой педагогики БГПУ, доктор педагогических наук, профессор, сопредседатель оргкомитета;
В. В. Четет — проректор по научно-методической работе ИПКиПК БГПУ, доктор педагогических наук, профессор;
К. В. Гаериловец — профессор кафедры педагогики БГПУ, доктор педагогических наук;
Р. С. Пионова — директор научно-методического центра по проблемам педагогического образования БГПУ, доктор педагогических наук, профессор;
С. С. Кашлев — декан факультета повышения квалификации специалистов образования ИПКиПК БГПУ, кандидат педагогических наук, доцент;
Е. С. Шилова — заведующая кафедрой частных методик факультета повышения квалификации специалистов образования ИПКиПК БГПУ, кандидат педагогических наук, доцент;
С. Е. Гайдукевич — декан факультета переподготовки специалистов образования ИПКиПК БГПУ, кандидат педагогических наук, доцент;
Т. А. Шингирей — доцент кафедры педагогики БГПУ, кандидат педагогических наук;
Л. Н. Вороневская — доцент кафедры педагогики БГПУ, кандидат педагогических наук;
З. С. Курбыко — доцент кафедры педагогики высшей школы и современных воспитательных технологий БГПУ, кандидат педагогических наук

И73 **Интеграция педагогической науки и практики как доминирующий фактор развития образования XXI века: методология, теория, технология.** Материалы Междунар. науч.-практ. конф., 28—29 ноября 2003 г., Минск / Отв. ред. *И. И. Цыркун, З. С. Курбыко*. — Мн.: БГПУ, 2003. — 192 с.

ISBN 985-435-647-7

В сборнике рассматриваются проблемы развития образования в условиях интеграции педагогической науки и практики, современные образовательные технологии. Представлены материалы, освещающие теоретико-методологические и научно-методические аспекты.

Адресован студентам, преподавателям, аспирантам и ученым-теоретикам.

УДК 37. 0
ББК 74. 00

ISBN 985-435-647-7

© Коллектив авторов, 2003
© УИЦ БГПУ, 2003

Секция 3

ИНТЕГРАЦИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКИ И ПРАКТИКИ В УСЛОВИЯХ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЫ. СИСТЕМА ПЕРЕПОДГОТОВКИ И ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ

УСТАНОВЫ ПАСЛЯДЫПЛОМНОЙ ПЕДАГОГІЧНАЙ АДУКАЦЫІ ЯК ЦЭНТРЫ ІНТЭГРАЦЫІ ПЕДАГОГІЧНАЙ НАВУКІ І ПРАКТЫКІ

А. І. Андарала, ІПКіПК БДПУ

У апошнія дзесяцігоддзе ў Рэспубліцы Беларусь складалася і імкліва развіваецца адукацыйная сістэма, якая забяспечвае павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўку педагагічных кадраў. Сёння сістэма паслядыпломнай педагагічнай адукацыі краіны ўключае 18 устаноў, у тым ліку: 3 рэспубліканскага значэння — Акадэмія паслядыпломнай адукацыі, Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы БДУ, Рэспубліканскі інстытут прафесійнай адукацыі; 7 рэгіянальных ІПК і 9 ІПК (або іх падраздзяленняў), створаных у структуры ВНУ, якія ажыццяўляюць павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўку спецыялістаў педагагічнага профілю. У сучасных умовах змест вучэбнай, навуковай і інфармацыйна-метадычнай дзейнасці гэтых устаноў аказвае істотны ўплыў на павышэнне эфектыўнасці нацыянальнай сістэмы адукацыі. Паслугамі гэтай сістэмы штогод карыстаецца 60 тысяч педагагічных работнікаў (агульная колькасць педкадраў рэспублікі — 354 тысячы чалавек), якія маюць значны асобны, жыццёвы і прафесійны вопыт.

Узнікненне і інстытуцызацыя паслядыпломнай (пасляуніверсітэцкай) адукацыі педагагічных кадраў як сацыяльнага феномену, набыццё ёю ўсё большай значнасці ў грамадстве з'явілася натуральнай рэакцыяй адукацыйнага комплексу на змены ўмоў і патрэб функцыянавання адукацыйнай практыкі краіны ў эпоху рэфармавання сістэмы адукацыі пасля распаду былой савецкай дзяржавы. У выніку гэтага паслядыпломная педагагічная адукацыя фарміравалася ў значнай ступені спантанна. Адсутнасць неабходных уласных канцэптуальных і тэарэтычных асноў кампенсавалася новай адукацыйнай сістэмай, больш або менш апраўданым запазычаннем прынцыпаў, форм і метадаў педагагічнага ўздзеяння з традыцыйных кампанентаў існуючага адукацыйнага комплексу. На жаль, адсутнасць унутранай узгодненасці паміж зыходнымі і базавымі ўяўленнямі прыводзіла да ўзнікнення розных цяжкасцей і супярэчнасцей у паслядыпломнай адукацыйнай практыцы.

Спецыфіка працэсу навучання ў інстытутах павышэння кваліфікацыі настойліва патрабавала і спецыфічных форм работы са слухачамі сістэмы паслядыпломнай адукацыі. У выніку з'яўляецца значная колькасць новых форм навучання, не ўласцівых вышэйшай школе: дзелавыя гульні, аналіз праблемных сітуацый, лекцыі-дыскусіі, круглыя сталы, сацыяльна-педагагічныя трэнінгі і іншыя.

Як сведчыць практыка, стыхійнае з'яўленне пералічаных вышэй форм навучання ў сістэме павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ў першай палове васьмідзесятых гадоў было дэтэрмінавана выключна эмпірычным вопытам работнікаў, існуючых у той час ІПК. Аднак, як вядома, эмпірычны падыход, у аснове якога адсутнічае тэорыя або канцэпцыя

вельмі часта прыводзіць да неадэкватных вынікаў. Такая акалічнасць абумовіла разуменне неабходнасці стварэння ўласнай трывалай тэарэтыка-метадалагічнай базы паслядыпломнай адукацыі.

На жаль, распрацоўка метадалагічных і тэарэтычных асноў педагагікі паслядыпломнай адукацыі адбывалася вельмі марудна. Гэты факт у значнай ступені тлумачыцца тым, што сістэма павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй, якая сфарміравалася ў выглядзе сістэмы ў семідзесятыя гады папярэдняга стагоддзя, стала набываць у грамадстве значную вагу толькі пасля таго, як была дакладна сфармулявана канцэпцыя бесперапыннай адукацыі.

У апошнія гады праблемы пасляуніверсітэцкай педагагічнай адукацыі прыцягваюць увагу многіх вучоных-педагогаў рэспублікі. Сведчаннем гэтаму з'яўляецца абарона доктарскіх дысертацый А. І. Жуком, М. І. Міцкевічам, В. П. Таранцеям і шэрагу кандыдацкіх. Аднак першыя крокі ў распрацоўцы тэарэтычнай базы гавораць пра тое, што гэта задача з'яўляецца даволі складанай. Многія прынцыповыя пытанні пасляуніверсітэцкай адукацыі ў наш час застаюцца актуальнымі, патрабуюць далейшага і неадкладнага вывучэння і распрацоўкі.

Да ліку такіх праблем трэба аднесці і адсутнасць «Педагагікі паслядыпломнай адукацыі» як самастойнай галіны педагагічнай навукі, хоць ужо і маюцца асобныя работы па дыдактыцы дарослых.

На наш погляд, педагагіка паслядыпломнай (пасляуніверсітэцкай) адукацыі павінна ўвабраць у сябе ўсё лепшае і перадавае не толькі з педагагікі вышэйшай школы, але і з таго, што назалашана ў педагагіцы наогул. У той жа час трэба ясна ўсвядоміць, што новая галіна педагагічнай навукі павінна адрознівацца ад апошніх не толькі аб'ектам педагагічнага ўздзеяння, але і мэтамі, задачамі, зместам навучання — менавіта тым, што і дае падставу выдзеліць педагагіку паслядыпломнай адукацыі ў самастойны навуковы накірунак.

О ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДАХ К СОЗДАНИЮ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ДЛЯ СИСТЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ И ПЕРЕПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ

В. В. Четет, ИПКиПК БГПУ

Большинство отечественных и зарубежных специалистов утверждают, что в условиях интенсивного экономического и социокультурного развития продолжительность эффективной профессиональной жизнедеятельности специалиста на базе полученного образования составляет 5—8 лет. В целях сохранения профессиональной жизнедеятельности специалист обращается к системе повышения квалификации и переподготовки. Он осознает, что в условиях рыночных отношений и конкуренции следует:

- непрерывно (перманентно) заниматься самообразованием и самосовершенствованием;
- обладать системой аутодидактических обобщенных умений, помогающих ему учить самого себя;
- решать самостоятельно профессионально-педагогические задачи в постоянно меняющихся условиях;
- быть автономным творческим субъектом, который целенаправленно развивает индивидуальные способности.

Система повышения квалификации и переподготовки кадров создает оптимальные условия для специалиста как автономного творческого субъекта в целях его профессионального развития и саморазвития. Одним из таких условий является наличие учебно-методических комплексов по дисциплинам психолого-педагогического цикла.